

EKSAMENSOPPGAVE

JUS2211

Vår 2016

Dato: Onsdag 30.mai

Tid: Kl. 10:00 – 16:00

I

Første skoledag på Stordal Høyskole så Marte Lars, og Lars så Marte. De ble et par, leide seg inn i sokkelleilighet hos Kari og Hans Tastad i Stordalsbygda, og snart så Peder dagens lys. Et års tid etter at Peder ble født, døde Marte i en ulykke. Lars ble da alene med omsorgen for sønnen. Det var ikke lett å kombinere det å være alenefar med studier og studentliv, men Lars fikk god hjelp med Peder av Kari og Hans. De hadde to barn som var litt eldre enn Peder.

Etter hvert brukte Lars mer og mer tid på studier, studentliv og reiser, og Peder tilbragte mer og mer tid hos familien Tastad. Her trivdes han godt og ble betraktet som et familiemedlem. Kari og Hans ble godkjent som fosterforeldre etter lov 17. juli 1992 nr. 100 – barnevernloven (bvl) – § 4-7.

Da Lars etter tre år ved høyskolen var ferdig med studiene, fikk han jobb i Nordsjøen. Jobben medførte at han var enda mindre hjemme enn før. Dette bekymret ham ikke så mye, Peder fikk jo alt han trengte hos familien Tastad, og selv hadde han nå fått en venninne i Stavanger. Dette medførte at det kunne gå noen måneder mellom hver gang Lars var med Peder. Etter en stund sa Lars opp leien av sokkelleiligheten hos Tastad, og flyttet inn hos venninnen i Stavanger.

Peder, som nå var fem år gammel, hadde etablert tett og god kontakt med familien Tastad, trivdes godt i barnehagen og fungerte i det hele tatt fint. Barneverntjenesten i Stordal fryktet at dersom Lars tok med seg Peder til Stavanger, ville det medføre at Peder ikke lenger ville få den omsorg, personlige kontakt og trygghet han trenger. I tillegg antok barneverntjenesten at det å bryte tilknytningen til familien Tastad og Stordalsbygda i seg selv kunne gi alvorlige problemer for Peder. Barneverntjenesten begjærte derfor overfor fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker, jf. bvl. § 7-10, at den skulle overta omsorgen

for Peder etter bvl. § 4-8 annet ledd, med fortsatt plassering hos Kari og Hans Tastad. Kari og Hans Tastad ville gjerne fortsette som fosterforeldre for Peder, og om mulig også adoptere ham. I forberedelsen av saken for fylkesnemnda innstilte derfor barneverntjenesten på at Lars også skulle fratras foreldreansvaret for Peder, jf. bvl. § 4-20. Barneverntjenesten mente at det beste for Peder ville være om han ble adoptert av Kari og Hans Tastad. Lars hadde atskillig i mot å bli fratatt så vel omsorgen for Peder som foreldreansvaret, og tok derfor kraftig til motmæle. Han gjorde også gjeldende at vilkårene for å gi adopsjonssamtykke ikke forelå, og at om slikt samtykke ble gitt, ville han ha besøkskontakt etter bvl. § 4-20a. Kari og Hans Tastad hadde ikke noe imot at Lars fikk besøkskontakt – det var jo et godt forhold mellom dem og ham.

Fylkesnemnda fattet vedtak i tråd med barneverntjenestens innstilling, ga samtykke til at Kari og Hans Tastad fikk adoptere Peder, og vedtok besøkskontakt for Lars.

Lars gikk til sak mot Stordal kommune ved Stordal tingrett. Her krevde han dom for at vedtaket var ugyldig. Lars gjorde gjeldende at vilkårene for tvungen omsorgsovertakelse ikke var tilfredsstillt – det var ingen ting i veien med den omsorgen Peder fikk, og dersom han tok med Peder til Stavanger, skulle han finne ordninger som ivaretok guttens behov i de periodene han arbeidet i Nordsjøen. Heller ikke barnevernlovens vilkår for fratakelse av foreldreansvar mente Lars var tilfredsstillt. Han kunne ikke fratras foreldreansvaret bare fordi barneverntjenesten mente det ville være best for Peder om han ble adoptert av Kari og Hans Tastad, ikke bare plassert i fosterhjem der. Lars gjorde også gjeldende at vilkårene for å gi samtykke til adopsjon ikke forelå, og hevdet at så vel fratakelsen av foreldreansvar som samtykket til adopsjon var i strid med retten til familieliv etter Grunnloven § 102.

Til dette repliserte kommunen at de lange periodene Lars hadde plassert Peder hos familien Tastad, Peders bånd til denne familien og til Stordalsbygda for øvrig, de løse planene Lars hadde for hvordan han skulle sørge for Peder i Stavanger, sammenholdt med at Peder er i en særlig sårbar alder, medførte at vilkårene for omsorgsovertakelse etter bvl. § 4-8 forelå. Kommunen gjorde videre gjeldende at Peders beste tilsa at man så raskt som mulig etablerte den varige tilknytningen til Tastadfamilien en adopsjon innebærer, og viste i denne sammenheng til barnevernloven §§ 1-1, 4-1 og Grunnloven § 104. En adopsjon forutsetter at Lars blir fratatt foreldreansvaret, og når hensynet til kontakt

mellom Peder og Lars er tilgodesett gjennom vedtak om besøkskontakt, anførte kommunen, er terskelen for tvangsadopsjon lavere enn den ellers ville vært.

1. Drøft og avgjør om de materielle vilkårene for omsorgsovertakelse er tilfredsstillt.
2. Forutsett at vilkårene for omsorgsovertakelse er tilfredsstillt. Drøft og avgjør om de materielle vilkårene for fratakelse av foreldreansvar er tilfredsstillt.
3. Forutsett at de materielle vilkårene for fratakelse av foreldreansvar er tilfredsstillt. Drøft og avgjør om vilkårene etter bvl. § 4-20 tredje ledd bokstavene a til c foreligger.

II

Stordalsbygda ligger i et landskapsvernområde opprettet med hjemmel i naturmangfoldloven (nml), lov 19. juni 2009 nr. 100, § 36. Opprettelsen var begrunnet i at området med sine setervoller, skog- og fjell-landskap med gamle stier og tråkk utgjorde et natur- og kulturlandskap av stor opplevelsesmessig verdi. I forskriften som opprettet landskapsvernområdet var det ingen særskilte bestemmelser om ferdsel som ikke skjedde til fots.

Kari og Hans Tastad eier og driver selskapet «Stordalen natur & fritid», som driver utleie av sykler og kanoer. I Stordalsbygda fantes det allerede to andre utleiere av sykler, da «Stordalen natur & fritid», startet opp, men gjennom aktiv markedsføring fikk «Stordalen natur & fritid» fort størst omsetning. Kanoutleien kastet lite av seg.

Leie av såkalte «fatbikes» - terrengsykler med brede dekk og girutveksling som gjør det enklere å sykle på stier og også mulig å sykle utenfor sti og vei, er et særlig populært tilbud hos alle tre.

Sykkelaktivitetene medførte nye stier og tråkk i området. Miljødirektoratet, som er rett myndighet etter loven, påla derfor «Stordalen natur & fritid» å slutte med utleie av

«fatbikes». Hjemmelen for pålegget ble oppgitt å være nml. § 69 jf. § 36. De andre sykkelutleierne fikk ikke tilsvarende pålegg.

«Stordalen natur & fritid» påklaget vedtaket, og gjorde gjeldende at slike nye stier og tråkk ikke medførte noen vesentlig endring av landskapets karakter eller særpreg. Under enhver omstendighet, hevdet selskapet, var ikke det rett adressat for vedtaket. «Stordalen natur & fritid» var ikke «den ansvarlige» for stiene og tråkkene. De ansvarlige for disse var de syklistene som valgte å sykle samme rute som andre har syklet før. Sykkelutleien i seg selv kunne derfor ikke være i strid med nml. § 36.

«Stordalen natur & fritid» anførte videre at det ville være i strid med legalitetsprinsippet, slik det blant annet kom til uttrykk i Grunnloven § 113, å forstå «den ansvarlige» i naturmangfoldloven slik at selskapet var omfattet i en situasjon som den foreliggende. «Stordalen natur & fritid» påpekte videre at det også var andre som drev utleie av «fatbikes» i Stordalsbygda. Når disse ikke hadde fått tilsvarende pålegg, var vedtaket uttrykk for usaklig forskjellsbehandling. I tillegg gjorde «Stordalen natur & fritid» gjeldende at pålegget fratok selskapet den viktigste inntektskilden, og dermed var grovt urimelig.

Miljødirektoratet opprettholdt vedtaket, og Miljøverndepartementet, som er rett klageinstans, så heller ikke grunn til å endre det.

«Stordalen natur & fritid» gikk da til søksmål mot staten v/Miljøverndepartementet, og påstod vedtaket ugyldig. Selskapet anførte de samme grunnlagene som tidligere.

Staten på sin side anførte at forvaltningsmyndighetenes vurdering etter nml. § 36 av om det forelå en vesentlig endring av det vernede landskapets særpreg eller karakter, var en vurdering domstolene ikke kunne overprøve. Staten gjorde også gjeldende at det avgjørende uansett var om utleie av «fatbikes» kunne medføre en slik endring, og at en eventuell domstolsprøving derfor ikke kunne være særlig intens. Videre gjorde staten gjeldende at bruken av uttrykket «den enkelte»/«einskildmennesket» i Grunnloven § 113 viste at selskaper ikke er vernet av bestemmelsen, og at den tolkning av nml. § 69 vedtaket bygger på, under enhver omstendighet lå godt innenfor rammene av legalitetsprinsippet. Til anførselen om at det forelå usaklig forskjellsbehandling, repliserte staten at selv om alle de tre sykkelutleiene i Stordalsbygda leide ut «fatbikes», er den utleien som skjer i regi av «Stordalen natur & fritid» den klart mest omfattende, og dermed

den som medførte den største belastningen på miljøet. Den utleien som skjedde i regi av «Stordalen natur & fritid» var dråpen som fikk begeret til å flyte over, og det var derfor den som måtte stoppes, hevdet staten. Til anførselen om at vedtaket var grovt urimelig, repliserte staten at det ikke kunne spille noen rolle for vurderingen av vedtaket at «Stordalen natur & fritid» hadde innrettet virksomheten sin slik at selskapet har sine vesentligste inntekter fra sykkelutleie, når det nettopp er denne virksomheten som endret landskapsvernområdets særpreg.

1. Drøft og avgjør i hvilken grad forvaltningsmyndighetenes vurdering av hvorvidt stiene og tråkkene har endret eller kan endre landskapets særpreg eller karakter vesentlig, kan prøves av domstolene.
2. Drøft og avgjør om uttrykket «den ansvarlige» i naturmangfoldloven § 69 i vår sak kan forstås slik at det omfatter «Stordalen natur & fritid».
3. Drøft og avgjør om det foreligger usaklig forskjellsbehandling
4. Drøft og avgjør om pålegget er grovt urimelig

Alle spørsmål skal besvares

Både del I og del II skal besvares. Hver del teller en halvdel.

***

Oslo,

Professor Finn Arnesen
Faglig eksamensleder